

РОЗДІЛ 9

КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 343.98

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ПРОФІЛЮВАННЯ ОСОБИ НЕВІДОМОГО ЗЛОЧИНЦЯ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

NATURE AND SIGNIFICANCE OF PSYCHOLOGICAL PROFILING OF UNKNOWN PERSON IN CRIMINAL ACTIVITY OF UKRAINIAN CRIMINAL JUSTICE

**Гетьман Г.М.,
к.ю.н., науковий співробітник**

*Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса
Національної академії правових наук України*

Стаття присвячена висвітленню сутності та значення використання психологічного профілю під час встановлення особи невідомого злочинця в діяльності органів кримінальної юстиції. Одним із ефективних засобів розслідування правопорушень є реалізація методу моделювання особи невідомого злочинця за допомогою криміналістичних засобів, методів та технологій, який є ключем у пізнанні злочинної діяльності та дає змогу органам кримінальної юстиції слідувати у правильному напрямі та значно поліпшити його якість.

Ключові слова: психологічний профіль, психологічний портрет, особа невідомого злочинця, психологічні властивості особи, поведінкові властивості особи, ідеальна модель.

Статья посвящена освещению сущности и значения использования психологического профиля при установлении личности неизвестного преступника в деятельности органов уголовной юстиции. Одним из эффективных средств расследования правонарушений является реализация метода моделирования личности неизвестного преступника с помощью криминалистических средств, методов и технологий, который является ключом в познании преступной деятельности и позволяет органам уголовной юстиции следовать в правильном направлении и значительно улучшить его качество.

Ключевые слова: психологический профиль, психологический портрет, личность неизвестного преступника, психологические свойства личности, поведенческие свойства личности, идеальная модель.

The emergence of new types and methods of criminal activity, a new type of criminal necessitate improvement of existing as well as research, development and introduction of new methods to combating crime in the activity of criminal justice. Today, important in the investigation of criminal offenses is to use psychological profile.

Research domestic scientific papers suggest, however, that scientists and practice starting from the 70's. XX century, tried to determine behavioral characteristics of the offender, as a separate psychological content information. However, much later the installation process and combining information on individual behavioral characteristics of an unknown perpetrator called «psychological profile (portrait)».

Creation of a psychological profile of an unknown perpetrator – a complicated process. This explains the diversity of scientific views regarding the nature and importance of the use of psychology in the investigation of crime and criminal simulation persons unknown. The analysis of scientific sources to determine the content of the psychological profile suggests that being one of the varieties of mental (ideal) models «profile» wanted criminals is a system of information on the psychological and behavioral characteristics of the person, essential in terms of detection and identification. Psychological profile reflects the inner, psychological, and behavioral characteristics of man. It's main function – to be a means of search, detection and identification of unknown criminal activities of a criminal justice system. The psychological profile is formed not based on reliable knowledge about it attributes displayed, and the knowledge base of possible character.

Significant is the fact that the psychological profile «working» is not in every case of the investigation. The sphere of applying psychological profile is the certain types of crimes, especially those related to the investigation of serious crimes against the person. Building a psychological profile is possible in cases where the state of the scene and the victim suggest the presence of an unknown perpetrator of any deviations in behavior, psychology, emotional state.

Key words: psychological profile, psychological portrait, person of unknown offender, psychological characteristics of individuals, behavioral properties of the person, ideal model.

Виникнення нових видів та способів злочинної діяльності, формування нового типу злочинця зумовлюють необхідність удосконалення існуючих, а також дослідження, розробки та впровадження нових методів боротьби зі злочинністю в діяльності органів кримінальної юстиції. На сьогодні актуальним при розслідуванні кримінальних правопорушень є використання психологічного профілю.

Дослідження вітчизняних наукових праць свідчать про те, що вчені та практики, вже починаючи з 70-х рр. ХХ ст., намагалися визначити поведінкові особливості злочинця як окремих вид інформації психологічного змісту. Однак, значно пізніше процес встановлення та об'єднання інформації про поведінкові особливості особи невідомого злочинця отримав назву «психологічний профіль (портрет)».

Серед учених, які досліджували проблеми побудови психологічного профілю чи психологічного портрета, а також вивчали психологічні особливості злочинців, можна виокремити С. М. Богомолу та В. О. Образцова [5; 14], Р. Л. Ахмедшина [3], М. М. Китаєва та В. М. Китаєву [9], О. М. Столяренка [17], В. Ю. Шепітька [19; 20].

Створення психологічного профілю невідомого злочинця – це складний процес. Саме цим пояснюється різноманіття наукових поглядів стосовно сутності та значення використання психології під час розслідування злочину та моделювання особи невідомого злочинця. Зокрема, К. В. Скибицький зазначав, що слідчому доводиться встановлювати відомості про злочинця за слідами і предметами, залишеними на місці події. Чітке визначення відомостей про злочинця, які можуть бути отримані в ході дослідження об-

становки місця події, забезпечить послідовний підхід до вирішення цієї проблеми і допоможе визначити прийоми і методи вилучення інформації про злочинця із матеріальних слідів-відображень як під час слідчого огляду, так і під час інших слідчих дій. З метою реалізації завдань розслідування мають бути досліджені такі властивості злочинця, як соціальні, особистісні (суспільні зв'язки, місце проживання, рід занять), біологічні (будова тіла, статура), вік, особливості будови частин і ділянок тіла) і психічні (ознаки мови, здібності, навики) [16, с. 40-46].

Окремі дослідники вказують, що останнім часом значно більше уваги приділяється психологічним аспектам криміналістичного дослідження слідів та можливостям встановлення деяких психологічних ознак, які характеризують особу злочинця, зокрема розширилися можливості складення психологічного портрета (а не виявлення двох-трьох психологічних ознак особи злочинця). На підставі цього О. М. Столяренко зазначає, що виникає новий розділ трасології – психотрасологія, під яким вчений розуміє теорію і практику складення психологічного портрета за слідами на місці злочину [17, с. 228]. В. Д. Берназ вважає, що сучасний стан теоретичних і практичних розробок щодо дослідження психічних слідів дозволяє стверджувати, що по суті виник і проходить етап становлення нового розділу у криміналістиці – психослідознавства, тобто галузі криміналістичних знань про психічні сліди, про механізм їх утворення, про засоби і методи їх виявлення, фіксації, вилучення, збереження й дослідження з метою встановлення обставин, що мають значення для кримінального провадження [4, с. 114]. В. Я. Марчак указує, що «з точки зору психології, будь-яке правопорушення чи злочин можна розглядати як особливий вид діяльності, певної соціальної активності людини. Ця соціальна активність виявляється в певних специфічних формах протиправної поведінки. Поведінка злочинця відображає його ставлення до соціальних цінностей, особливості його психіки, індивідуально-психологічні властивості, психічний стан та мотиваційну сферу особистості, яка включає в себе умисел, спонукання, мету та ціль особи. Крім того, особа часто залишає на місці вчинення злочину сліди психологічного характеру, за допомогою яких можна з великою ймовірністю скласти психологічний і навіть фізичний портрет злочинця, відтворити саму подію скоєння злочину, побудувати можливі версії скоєння злочину» [12, с. 8-9].

Необхідно зазначити, що викликає сумніви точка зору щодо виникнення нового розділу трасології під назвою «психослідознавство» чи «психотрасологія». Етимологічно «слід» у вузькому значенні – це матеріально фіксоване відображення, а в широкому – результат будь-якої матеріальної зміни первинної обстановки внаслідок вчинення злочину [13, с. 642]. Трасологія як галузь криміналістичної техніки вивчає матеріально фіксовані сліди, законності їх утворення і розробляє прийоми, методи та науково-технічні засоби їх виявлення, фіксації, вилучення та дослідження [13, с. 643]. Саме тому психологія та матеріально фіксовані відображення, сліди не можуть бути рівнозначними.

Поряд із тим заслуговує на увагу точка зору щодо вивчення ідеальних слідів як у розділі криміналістичної техніки, так і криміналістичної тактики. Так, Д. В. Затенацький з цього приводу зазначає, що «науково-технічні засоби в роботі з ідеальними слідами, як і техніко-криміналістичні прийоми, мають свою специфіку застосування відносно такої категорії слідів» [7, с. 24]. Стосовно розділу криміналістичної тактики дослідник наголошує на тому, що: 1) ідеальні сліди, зокрема закономірності процесу їхнього формування, як і тактичні прийоми, ґрунтуються на даних психології; 2) ідеальні сліди – є не що інше, як результат процесу формування інформації в людини – сприйняття, пам'яті, мислення, збереження раніше сприйнятого тощо, враховуючи те, що криміналістична тактика, у свою чергу,

орієнтована на одержання словесної інформації та ґрунтується на використанні закономірностей і особливостей формування ідеальних слідів; 3) процес формування ідеальних слідів необхідно розглядати в площині співвідношення з процесом формування показань. На підставі вищезазначеного, у подальшому можливе формування в рамках загальної теорії криміналістики окремого самостійного криміналістичного вчення про ідеальні сліди [7, с. 24-25].

Дійсно, сліди – це результат поведінки людини у певній життєвій ситуації, у свою чергу, поведінка являє собою «продукт» психічної (свідомої чи підсвідомої) діяльності. Зауважимо, що дослідження поведінки людини, адаптації до оточуючого середовища проводяться в межах психологічної науки біхевіоризму (від англ. «behavior» – «поведінка»). Прибічники біхевіоризму вважають, що переживання, особливості свідомості та мислення, тобто психічна індивідуальність як зовнішній прояв відображаються у вчинках та поведінці [11, с. 49].

Про дослідження особи злочинця у розвитку механізму утворення злочинної установки, злочинного умислу і суб'єктивного ставлення злочинця до вчиненого діяння писав В. Л. Васильєв, зауважуючи при цьому, що метою такого дослідження є отримання повної інформації про суб'єкт злочину і його суб'єктивну сторону, про конкретні причини злочину, які проявляються через злочинні установки і злочинну поведінку даної особи [6, с. 423]. Ю. В. Чуфаровський указує на те, що будь-яка діяльність, у тому числі злочинна, багато в чому обумовлена психологічними особливостями самого злочинця [18, с. 186].

У криміналістиці існують різні підходи до визначення психологічного профілю. Так, О. І. Анфіногенов у своїх роботах використовує одночасно такі терміни, як «психологічний портрет невстановленого злочинця» та «психологічний портрет злочинця», розуміючи їх як метод, так і результат пізнання кримінальної події, орієнтований на виявлення комплексу відомостей про індивідуальні ознаки і особливості особи суб'єкта злочину, що виявляються у сукупності обставин і слідах злочинної діяльності, де особа описується у термінах його стійкого психологічного й громадянського стану [2].

Послідовники вченого теж вживають термін «психологічний портрет злочинця» і визначають його як відображення психологічних ознак та сукупність інформації, що характеризує й інші ознаки, наприклад, статево-вікові, соціально-демографічні [15]. На наш погляд, таке визначення не можна вважати обґрунтованим, воно не розкриває цільового призначення створення психологічного портрета злочинця. Зокрема, виокремлення лише статево-вікових та соціально-демографічних ознак не надає у розпорядження слідчого змістовної інформації щодо особи злочинця, незрозуміло також, які саме психологічні ознаки злочинця повинні бути відображені у психологічному портреті. Слід також зауважити, що прибічники такого підходу називають метод складення психологічного портрета пошуково-реконструктивним або методом у межах психологічного аналізу із застосуванням поетапної реконструкції події за слідами й обставинами [2]. Слід також зазначити, що процес реконструкції у ході попереднього слідства уявляється у вигляді руху в часі від події злочину до повної реконструкції цієї події й особи суб'єкта, що її вчинила, через пізнання (пошук), аналіз і синтез інформації, яка збирається у ході реконструкції. Всі відомості, які отримує слідчий, можна розділити на дві категорії: 1) матеріальні сліди – об'єктивна інформація про подію злочину та особу злочинця, яка може бути досліджена й ідентифікована природничо-науковими методами (за слідами рук, ніг, крові, слини, слідами нарізів на кулі і т. п.); 2) «ідеальні сліди» – інформація про подію злочину і особу злочинця, яку люди знають і можуть відтворити під час допиту [6, с. 423, 425]. На нашу думку, такий підхід є дещо сумнівним з таких підстав:

1. Під реконструкцією розуміють відновлення початкового стану обстановки чи окремого об'єкта, його окремих ознак з метою вирішення спеціальних завдань розслідування [10, с. 129], проте відновлення початкового стану обстановки чи окремого об'єкта з метою виявлення психологічних особливостей особи невідомого злочинця, необхідних для складення психологічного профілю, уявляється неможливим, оскільки психологічні особливості окремої особи необхідно спостерігати безпосередньо після вчинення злочину, за наявності безпосередніх слідів, залишених саме злочинцем. В іншому випадку реконструкція відтворить лише суб'єктивне ставлення окремих осіб, наприклад, слідчого. Якщо розглядати убивство, поєднане з насильством, то за допомогою реконструкції можна перевірити можливість вчинення певних дій, можливість сприйняття та відтворення інформації тощо.

2. І. М. Лузгін указує, що ретроспективне моделювання дозволяє розумово відтворити картину події, чуттєві образи у структурі цієї моделі виникають у результаті безпосереднього ознайомлення слідчого з місцем події, знаряддям злочину, слідами [10, с. 114].

Виявлення психологічних властивостей особи невідомого злочинця є можливим лише за умов безпосереднього спостереження слідчим за місцем події злочину й у подальшому відображенні їх у моделі особи невідомого злочинця, побудованої при складенні психологічного профілю.

Інше визначення психологічного портрету пропонують Л. П. Іжніна та Д. Т. Рязанов, які пишуть, що психологічний портрет особи невідомого злочинця – це сукупність відомостей про невідомого злочинця, яка має пошукове значення. Він включає в себе: вік, зовнішні дані, соціальний стан, професійну приналежність, стан здоров'я, звички, інформацію про будь-які факти біографії злочинця тощо [8, с. 234]. Синонімами методу психологічного профілю автори називають психологічний, психіатричний, психолого-криміналістичний, пошуковий, проспективний методи, розшуковий портрет невідомого злочинця, модель невідомого злочинця [8, с. 234]. Подібної точки зору дотримується і В. І. Алексійчук, вказавши, що «під соціально-психологічними ознаками («психологічний портрет, профіль») злочинця маються на увазі сукупність його статеві-вікових, характерологічних та інших психологічних властивостей, рис, якостей, особливостей психіки, інте-

лектуального рівня, соціального статусу, а також психологічного стану до, у процесі й після вчинення злочину, мотивів його дій, мети злочину» [1, с. 171].

Зазначимо, що створення в процесі аналізу інформації психологічного профілю особи невідомого злочинця сприяє: а) визначенню його психологічного й емоційного стану при вчиненні злочину, тобто поза його буденним життям, що дозволяє прогнозувати можливу поведінку цієї особи в умовах реального існування в соціумі; б) можливому прогнозуванню подальших дій невідомого злочинця, що охоплює уяву про те, як він буде діяти, через який проміжок часу після вчинення попереднього злочину може вчинити наступний, у який час доби, яке знаряддя злочину обере, де буде «половати» на жертву, її типаж, вік, стать, територіальне місце вчинення злочину, спосіб пересування, маскування або знищення слідів злочину; в) наданню в розпорядження слідчого інформації орієнтуючого змісту, що є своєрідним керівництвом для нього під час установлення особи невідомого злочинця.

Таким чином, аналіз наукових джерел щодо визначення змісту психологічного профілю свідчить про те, що, будучи одним із різновидів розумових (ідеальних) моделей, «профіль» розшукуваного злочинця являє собою систему відомостей про психологічні й поведінкові ознаки такої особи, істотні з точки зору її виявлення та ідентифікації. Психологічний профіль відображає внутрішні, психологічні, а також поведінкові ознаки людини. Його основна функція – бути засобом пошуку, виявлення та встановлення особи невідомого злочинця в діяльності органів кримінальної юстиції. Психологічний профіль формується не на основі достовірних знань про відображувані у ньому ознаки, а на базі знань ймовірного характеру.

Істотним є і те, що психологічний профіль «працює» далеко не у кожному випадку розслідування. Полем застосування психологічного профілю є окремі види злочинів, і, перш за все, ті, що пов'язані з розслідуванням тяжких злочинів проти особи (наприклад, серійні убивства, які набувають характер резонансних, серійні убивства, поєднані із звалтуванням). Відомим є ще одне важливе обмеження можливостей його застосування. Побудова психологічного профілю можлива в тих випадках, коли місце події і стан жертви дозволяють зробити висновок про наявність у невідомого злочинця будь-яких відхилень у поведінці, психіці, емоційному стані.

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексійчук В. І. Формування версій при огляді місця події / В. І. Алексійчук // Проблеми законності : респуб. міжвід. наук. зб. – 2005. – Вип. 71. – С. 145–150.
2. Анфиногенов А. И. Психологический портрет преступника, его разработка в процессе расследования преступления : автореф. дисс... на соиск. учен. степ. канд. психол. наук по спец. 19.00.06 «юридическая психология» / А. И. Анфиногенов. – М., 1997. – 28 с.
3. Ахмедшин Р. Л. Психолого-криминалистическая характеристика социально-дезадаптированной личности преступника : автореф. дисс... на соиск. учен. степ. канд. юрид. наук по спец. : 12.00.09 «уголовный процесс ; криминалистика ; теория оперативно-розыскной деятельности» / Р. Л. Ахмедшин. – Томск, 1999. – 24 с.
4. Берназ В. Д. Психические следы как объект исследования криминалистики / В. Д. Берназ // Актуальні проблеми держави і права. – 2003. – Вип. 20. – С. 110–114.
5. Богомолова С. Н. Наиболее известные профилиеры серийных убийц / С. Н. Богомолова // Борьба с преступностью за рубежом (по материалам зарубежной печати). – 2004. – № 2. – С. 17–20.
6. Васильев В. Л. Юридическая психология : учебник для вузов / В. Л. Васильев. – СПб. : Питер, 2009. – 608 с.
7. Затенацкий Д. В. Идеальні сліди в криміналістиці (техніко-криміналістичні та тактичні прийоми їх актуалізації) : монографія / Д. В. Затенацкий. – Х. : Право, 2010. – 160 с.
8. Ижнина Л. П. Значение криминалистических следов и психологического портрета неизвестного преступника в расследовании серийных сексуальных преступлений / Л. П. Ижнина, Д. Т. Рязанов // Вестник Нижегородского университета им. Н. И. Лобачевского. – 2009. – № 4. – С. 232–236.
9. Китаев Н. Н. Экспертные психологические исследования в уголовном процессе : монография / Н. Н. Китаев, В. Н. Китаева. – Иркутск : Издательство БГУЭП, 2002. – 432 с.
10. Лузгин И. М. Расследование как процесс познания / И. М. Лузгин. – М. : Высш. шк. МВД СССР, 1969. – 179 с.
11. Маклаков А. Г. Общая психология : учебник для вузов / А. Г. Маклаков. – СПб. : Питер, 2010. – 583 с.
12. Марчак В. Я. Використання спеціальних психологічних знань у досудовому слідстві : автореф. дис... на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук за спец. : 12.00.09 «кримінальний процес та криміналістика ; судова експертиза» / В. Я. Марчак. – К., 2003. – 19 с.
13. Настільна книга слідчого / [М. І Панов, В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалова та ін.]. – 3-тє вид., переробл. і доп. – К. : Ін Юре, 2011. – 736 с.
14. Образцов В. А. Криминалистическая психология / В. А. Образцов, С. Н. Богомолова. – М. : Юнити-Дана, 2002. – 448 с.

15. Сафуанов Ф. С. Сравнительный анализ различных методов составления психологического портрета предполагаемого преступника / Ф. С. Сафуанов, Е. А. Назарова // Психология и право. – 2011. – № 3 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://psyjournals.ru/psyandlaw/2011/n3/46577.shtml>. – Заголовок с экрана.
16. Скибицкий К. В. Сведения о преступнике, получаемые в ходе осмотра места происшествия / К. В. Скибицкий // Криминалистика и судебная экспертиза. – 1971. – Вып. 8. – С. 40–46.
17. Столяренко А. М. Психологические приемы в работе юриста : практическое пособие / А. М. Столяренко. – М. : Юрайт, 2000. – 288 с.
18. Чуфаровский Ю. В. Юридическая психология : учебник для юридических вузов / Ю. В. Чуфаровский. – М. : Юриспруденция, 2000. – 336 с.
19. Шепитько В. Ю. Проблемы использования специальных психологических знаний в следственной деятельности. Вибрані твори / Избранные труды / В. Ю. Шепитько. – Х. : Вид. агенція «Апостіль», 2010. – С. 503–506.
20. Шепитько В. Ю. Соціально-психологічні характеристики особи злочинця в криміналістиці : проблеми використання типології та можливостей моделювання. Вибрані твори / Избранные труды / В. Ю. Шепитько. – Х. : Вид. агенція «Апостіль», 2010. – С. 548–556.

УДК 343.13

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОБВИНУВАЧЕННЯ В СУДОВОМУ РОЗГЛЯДІ

TRANSFORMATION OF PROSECUTION IN THE TRIAL

Гринюк В.О.,

к.ю.н., доцент, доцент кафедри правосуддя

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Стаття присвячена дослідженню проблеми трансформації обвинувачення в судовому розгляді. Сформульовано визначення поняття трансформації обвинувачення в судовому розгляді як результату кримінальної процесуальної діяльності прокурора у судовому розгляді, що полягає у зміні правової природи державного (публічного) обвинувачення на субсидіарне, конкуруюче, подвійне обвинувачення. Виділено специфічні підстави, умови здійснення та правові наслідки трансформації обвинувачення в судовому розгляді.

Ключові слова: прокурор, судовий розгляд, державне обвинувачення, трансформація обвинувачення, потерпілий.

Статья посвящена исследованию проблемы трансформации обвинения в судебном разбирательстве. Сформулировано определение понятия трансформации обвинения в судебном разбирательстве как результата уголовной процессуальной деятельности прокурора в судебном разбирательстве, который состоит в изменении правовой природы государственного (публичного) обвинения на субсидиарное, конкурирующее, двойное обвинение. Выделены специфические основания, условия осуществления и правовые последствия трансформации обвинения в судебном разбирательстве.

Ключевые слова: прокурор, судебное разбирательство, государственное обвинение, трансформация обвинения, потерпевший.

The article investigates the problem of transforming the prosecution in the trial. Formulated the definition of transformation of prosecution in the trial as a result of criminal procedural activity of the prosecutor in the trial, that is to change the legal nature of the state (public) prosecution in charge, competing, double charges. Competing charge, which is a separate type of prosecution in court criminal proceedings occurs when prosecutions prosecutor and victims in various parts as a result of changes Prosecutor charges.

Vicarious charge, which is a failure of the prosecutor to charge maintenance and support agreement victim's accusation is a form of private prosecution.

Double charge is characterized by its implementation both on a physical and on a legal entity (on the application of its measures to criminal law).

It is proved that the transformation of prosecution occurs when changing the charges by the prosecutor on the less hard for qualification or volume, the refusal of the prosecutor for the state prosecution with the consent of the victim support case in court at the start of proceedings against a legal person and characterized by specific grounds, conditions of implementation and legal consequences.

The grounds for prosecution transformation are: when changing charges – sufficient data inconsistencies qualifications or volume charges the facts of the criminal proceedings and the need to apply the law of Ukraine on criminal liability, which provides for liability for less serious criminal offenses or the reduction of the charge; failure of the prosecution – sufficient data charges against the accused is not confirmed; at the start of proceedings against a legal entity – sufficient data on the grounds for the application of criminal activities to the legal person.

Legislative authority is appropriate criminal procedural decision of the prosecutor.

The consequences of the transformation taking place for indictment activity and for the prosecution of other participants in criminal proceedings, not related to the defense.

Key words: prosecutor, trial, public prosecution, transformation of prosecution, victim.

Кримінальний процесуальний кодекс України (далі – КПК України) 2012 року передбачає повноваження прокурора щодо зміни обвинувачення, висування додаткового обвинувачення, відмови від підтримання державного обвинувачення, початку провадження щодо юридичної особи. Аналіз цих повноважень дозволяє ставити питання про наявність трансформації обвинувачення у судовому розгляді, зокрема, коли мова йде про зміну обвинувачення прокурором на менш тяжке за кваліфікацією або обсягом, відмову прокурора від підтримання державного обвинувачення при згоді потерпілого підтримувати обвинувачення в суді, під час початку провадження щодо юридичної особи.

Питання зміни обвинувачення прокурором та відмови прокурора від обвинувачення та їх наслідки докладно,

хоча і не вичерпно, досліджені на основі КПК України 2012 року такими науковцями, як М. В. Азарова, О. А. Банчук, І. В. Гловко, С. В. Давиденко, Т. О. Дунас, О. В. Єні, П. М. Каркач, О. М. Коваль, В. В. Колодчин, Р. О. Куйбіда, Л. М. Лобойко, М. В. Лотоцький, Т. В. Лукашкіна, С. М. Меркулов, С. І. Перепелиця, Д. О. Пилипенко, М. В. Руденко, Г. П. Серета, Г. І. Сисоенко, І. І. Скільський, М. І. Смирнов, І. А. Тітко, Н. О. Турман, В. П. Шибіко, О. Г. Яновська та ін., проте у систематизованому вигляді у контексті концепту трансформації обвинувачення, його підстав, умов та наслідків це питання не досліджувалося.

Метою статті є визначення поняття «трансформація обвинувачення у судовому розгляді», виділення підстав,